

DESETI BRAT

(JOSIP JURČIČ)

1. POGLAVJE

Začne se z pogovorom med Peharčkom in krčmarjem v krčmi. Pred krčmo se ustavi kočija , ki je prevažala dva gospoda- lokalni zdravnik Vencelj in mladenič Lovro Kvas, ki gresta do gradu Slemenice v katerem bo Lovro dobil službo učitelja 9 letnega Balčka, gospodarjevga sina. Krčmar je Lovru posodil svojega konj, čeprav Lovro še nikoli ni jahal ampak je bil prisiljen saj je obljubil gospodarju , da pride še isti dan na dvor. Lovro je med potjo veliko razmišljal o svojem življenju, zato je zgrešil odcep. Ker je bil zamišljen se ni držal Peharčkovih napotkov do grada. Zato je povrašal prvo starega moža z butaro na hrbtu kje je pot do gradu Slemenic.? Žal je bil stari gospod že tako star, da ni več slišal tako da Lovrotu ni kaj nič pomagalo. Kasneje sreča malega dečka z cajnico v roki. Deček se ga je ustrašil saj je mislil, da je to eden izmed tistih gospodov, ki njegovega očeta da davke rubljevat. Vreme je bilo na začetku sončno. Ampak ker se je že stemnilo je Lovro vedel da ni na pravi poti. Na poti je srečal dekle po imenu Micka in tudi njo povprašal o poti do gradu Slemenice. Deklica mu je povedala, da je zgrešil pot in, da če gre počasi poleg nje mu lahko pokaže odcep kjer je zgrešil in pokaže novo pot. Tako sta odšla počasi proti odcepu ceste. Srečala pa sta tudi Martineka, kateri je v smehu rekel Micki, da bo povedal, da se ob večerih pogovarja z moškimi. Tako ga je Micka prosila, če Kvasa pospremi do gradu Slemenice, kajti gresta isto pot. Tako je Lovrotu prišepnila naj se ga ne boji, če tudi je ves raztrgan, kratke pameti in grd, je pa pošten. In ta oseba je bil DESETI BRAT.

2. POGLAVJE

Lovro in Martinek nadaljujeta pot do gradu Slemenic. Lovra je že malo zeblo med tem ko je bil Martinek oblečen v debelo belo srajco, ki je bila vidno zašita na roke kot da bi jo sešila mati, bil pa je bos in nosil čevlje na hrbtu. Ker se je pot zelo vlekla pa sta začela pogovor. Sprva ko ga je Lovro vprašal koliko je še do gradu ampak mu ni preveč prijazno odgovarjal. Nato se Martinek začne smejati in vpraša Lovra zakaj ga vika. (Martinek ima cca. 40 let) In naj ga strogo tika. Nato se je Lovru čudno zdelo to da je Martinek kar vedel o Lovru. Mislil si je, da so verjetno gospodarji zaupali takim ljudem o vseh skrivnostih in novostih. Nato gaje Lovro prosil naj mu pove kaj o družini, ki živi na gradu Slemenice. Martinek je takoj povedal, da so vsi prijazni, da je gospa že starejših let, Manica pa je ali najlepša ali pa ne. Martinek je nato vprašal če mu je všeč (prijateljsko) in Lovro je rekel da ni napačen. Tako sta postala prava znanca. Lovra je tudi zanimalo zakaj ga kličejo deseti brat, in tudi

zakaj še živi pri hiši? Martinek mu je dal nasvet naj se izogiba sovražnikom in napovedal prihodnost, da se bo nekaj zgodilo na samem gradu in da se ga bo spominjal še celo življenje, prav tako pa tudi desetega brata. Po teh besedah Martinek izgine in Lovro že vidi grad Slemenice in luč-niso še šli spat.

3. POGLAVJE

Na samem gradu so v kuhinji kjer je velika lesena miza sedeli ljudje. Družina- oče Benjamin z ženo, hčerko Manico (23) in sinom Bartkom (9) in sosed Marjan Piškav (19) . Imeli so družinski večer kjer so se kartali, a kmalu za tem se Manici ni več dalo zato je začela brati. Manica je ves čas brala in v tem uživala. Mati ji je govorila, da če bi bila ona Bertek bi bila doktor. Bertek je vprašal mamico ali bo on tudi doktor in mu je odgovorila , da morda ne zato ker ni tako priden in nič ne bere in se ne uči. Kasneje so začeli govoriti temo o prihajajočem učitelju Bertka. Malo je zamujal a so vrjetno vedeli, da se je kaj zavleklo in da bo kmalu prišel . Lovra je priproročil stari učitelj in prijatelj Benjaminu. Bartek je povedal, da ga je malo strah, da bo prestrog z njim, medtem ko je Marjan izrazil željo, da bi bil možak in pol in da bo z njim lovil lisice in da bosta postala prijatelja. Zanimiv pogovor prekine služkinja Urša in pove, da je že prišel. Lovro je bil v prepričanju da sta Marjan in Manica zaročena. Družinica ga lepo sprejme in dodelijo mu malo sobo z čudovitim razgledom na vrt. Preden je odšel spat je pripravil vse knjige in zložil ter pospravil prtjljago, potem pa je čez okno opazil Martineka in konja s katerim je prišel do gradu Slemenice. Naslednje jutro se je zbudil pozneje kot preostali in hišna Urša mu je pripravila zajtrk. Po 15 minutah se je pridružil ostalim na vrtu kjer se je prvič pogovarjal na samem z Manico. Manica je bila zelo visoka in imela je kostanjeve lase.(Bartek je imel zlate in skravžljane). Lovro je ugotovil, da je Manica zelo prijetna oseba in tudi lepša je bila kakor prejšnjo noč. Kmalu za tem se jima pridruži stric Manice (Benjaminov brat) po imenu Dolef. Dolef je zavil na temno stran življenja saj je bil večino časa pijan. Pogovarjala sta se o njegovem življenju prav tako pa tudi o učnih zadevah saj sta bila oba zelo pametna. Po pogovoru se je Dolef spet odpravil v gostilno.

4. POGLAVJE

Lastnik gostilne je bil Obrščak. Poleg tega ,da je bil vaški krčmar je bil pa tudi župan kateri je bil velik imel je rdeča lica in velik trebuh, in premožen zato je dal veliko meščanom pijačo na up. Ker pa ni bil pismen si je svoje dolgove zapisoval z posebnimi znaki, ki si jih je sam izmislil. Tistega dne so pri Obrščaku sedeli stric Dolef , deseti brat Martinek in in dva moža. Zraven na drugi mizi pa sta sedela mlad čeden fant Francelj Dražan in star mož Miha iz pod Gaja. Pri prvi mizi Dolefa so razpravljali o vsakdanjih stvareh tudi o domačih učiteljih kjer so omenili tudi Lovra in učenje. Eden izmed kmetov se je pritoževal, da je celo zimo pošiljal sina k učitelju, vendar ga ni nič naučil. Med tem v gostilno pride tudi Krjavelj in v tistem trenutku Martinek ostane od mize in se obrne proti sosednji mizi in obtoži Miha izpod Gaja oderuštva, saj Miha noče Franceljnu prestaviti dolga, ki mu ga je dolžan za nekaj tednov in zato hoče Franceljna prisiliti, da mu proda domačijo. Zaradi tega pa je bil Francelj vpoklican v vojsko in tako bi se lahko Miha izpod Gaja poročil z njegovo izvoljenko. Ko to sliši deseti brat se močno razburi in Miha nažene iz gostilne. Franceljnu pa prišepne da bo dolg lahko odplačal, saj mu bo povedal mesto kjer je skrit zaklad. Zmenita se za lokacijo kjer se bosta naslednji dan dobila da mu pokaže zaklad. Potem se pridružijo pogovoru. Razpravljajo o tem od kje desetemu bratu toliko denarja. Namigujejo celo da kupčuje z hudičem. Podvomijo pa tudi če je Martinek sploh deseti brat? Sprašujejo ga če je prijatelj z gospodom iz Poleska, in ob tem uprašnju se Martineku zamrači obraz

in brez besed odide. Krjavelj okara može, da desetemu bratu ne morejo reči vsega kar jim pride na pamet.

5. POGLAVJE

KRJAVELJ-bil je vaško čudo. O njegovi preteklosti ni bilo veliko znanega. Pred 10 leti tik ob gozdu z lastnimi rokami postavil hišo, ki jo je zgradil brez načrtov, zato je bila malce čudno postavljena. Preživljal se je z prodajanjem smole, ki jo je nabiral v gozdu ter z drugimi deli katera so bila prosta in je imel možnost zaposlitve. Ljudje so ga imeli za neumnega v nasprotju z Martinekom Slakom. Znan je bil po pripovedovanju tovrstnih zgodb iz svojega življenja. Prva zgodba je bila u hudiču. Bil je na ladji in večer je bil. S seboj je imel kresnice, drva in meč. Po morju se mu je nekaj približevalo, ki je imel rdeče nožice in zeleno pokrivalo in nekaj v roki. Ta stvor je priplezala na ladjo kjer je čakal sam Kravelj in ker ga ni bilo strah ga je presekal na dva dela. To pa je vedel zato ker je slišal 2 stvari pasti v vodo ena za drugo. To zgodbo je govoril krčmarju. Naslednja zgodba je bila o kozi, ki jo je odvadil hojenja v pšenico. In sicer nož ji je potisnil pod rebra. Tako je ni videl kam je odšla saj je ni bilo nikoli več pri pšenici. In tretja zgodba je bila o konju ki ga je pozdravil. In sicer udaril ga je v rebra saj ni imel noža, ker se konj ni premaknil nikamor, saj ga je bolela noga- šepal je. Tako je lahko naprej jezdil ko mu je premaknil rebra(saj je mogel iti krast saj je stari ki je imel konja že utrujen). Bil je tudi pomorski vojak. Kljub temu da mu niso verjeli teh zgodb so ga spodbujali, da jih pripoveduje, da so si krajšali čas in smejali saj so bile zgodbe zelo zanimive.

6. POGLAVJE

Ko je Martinek zapustil gostilno Obrhek, je krenil naravnost čez polje proti gradu Polesk. Njegov obraz ni bil čisto nič vesel. Ob poti proti gradu se je usedel na kamen in izpod srajce potegne podolgovat šop ovit v umazano ruto. Iz njega potegne več listov in jih bere pri tem pa mu gre na jok. Bila so pisma njegove mati. Vso njeno dediščino, ki mu je z ljubeznjo pustila. Hkrati se ji opravičuje, ker pisem ni uporabil na način kot bi si ona želela- saj je vzbudil slabo vest pri človeku, ki jo je prizadel torej njegov oče. Ko pa je mimo prihajal nek drug mož je hitro skrtil pisma in se odpravil dalje proti gradu. – grad ni bil v pravem pomenu besede, ampak je dobil tak naziv zaradi plemenitih ljudi, ki so živeli v njem. Grad je bil precej zanemarjen, saj je njegov oskrbnik Krivec zanemarjal skrb zanj. Lastnik tega gradu je bil Piškav ki je bil zelo samotarski in redkobeseden, ni maral ljudi. Marjan njegov sin, je bil njegovo popolno nasprotje. Bil je vesel in družaben človek, ki je rad hodil na lov in se zabaval z drugimi in bil je tudi zelo cenjen. Veliko časa je preživel tudi na gradu Slemenice in po tem so ljudje vaški bili v prepričanju, da se bo omožil z Manico. Odnos med očetom in sinom ni bil ravno zaupen, saj je Marjan večino časa prepuščen samemu sebi in z očetom redko redko kdaj spregovoril o osebnih stvareh in ostalih. Cele dneve je preživel Marjan zunaj doma in oče ga niti uprašal ni kje je bil samo do 15 leta mu je rekel da mora biti doma ob gotovi uri. Ta čas ga je oče naučil / učilbrati in pisati. Čeprav nista komunicirala tako veliko pa sta se vseeno imel rada. Saj ko je stari Piškav zbolel je bil Marjan ves čas zraven njega in skrbel zanj. Ko se je gospod Piškav nekega popoldneva vrnil domov iz sprehoda ga je obiskal Martinek Spak. Začel ga je izseljevati zaradi pisma svoje matere(Magdalena- kateri je vzel mir). Piškav ga je prosil naj ga pusti pri miru in da naj na vse pozabi, vendar Martinek za to ni hotel slišati, saj je preveč prizadel njegovo mater. Piškav popusti in da Martineku denar in oddide. Nato sreča Marjana in se spreta zato ker je Marjan mislil, da je spet prišel beračit za denar. Saj je to edina oseba, ki ga Marjan ne prenese. Ponoči Martinek zakoplje denar na mestu, kjer se ga ljudje izogibajo saj mislijo da tam straši. Zakoplje ga tam kjer ga naj bi Francelj našel kot zaklad, katerega mu je obljubil.

7. POGLAVJE

Lovro Kvas je pisal pismo svojemu prijatelju Ferdinandu Bojanu. V pismu omenja kako zelo ga pogreša, pogreša njune pogovore in njegove nasvete, ter mu pove, da se počuti osamljenega. Napiše mu tudi da takrat ko sta se ločila, da bi bilo boljše če bi umrl. V pismu mu opiše kako živi in pri komu živi . Pri Benjaminu in njegovi ženi. Opiše tudi lepoto Manice in da je skoraj da prepričan da je zaročena z Marjanom saj se zelo dobro razumeta. Opiše tudi svojega učenca Balčka kako priden je vendar se ga boji. Na koncu zapiše še da bi bil rad sam svoj gospodar in da je težko sedeti vsak dan za tujo mizo, ampak vseeno če bi imel zdaj priložnost oditi na univerzo raje nebi šel.

8. POGLAVJE

V prvem delu pisma Lovro kara svojega prijatelja, da je narobe razumel njegova čustva do Manice. Zagotavlja mu da ni zaljubljen vanjo, vendar prizna , da do nje čuti nekaj posebnega, nekaj kar bi se lahko še razvilo v ljubezen, če bi svojim čustvom pustil prosto pot. Tega pa ne naredi, ker mu razum pravi da je ni vreden, ker ji ne mora ničesar ponuditi in bi z upoštevanjem svojega srca nanjo priklical le nesrečo. Omenil je tudi svojega učenca ponovno kako pameten je saj se bo kmalu začel učiti latinščino in da mu pomaga tudi njegova sestra. Naslednji dan Lovro dokonča pismo in sicer mu prizna ljubezen do Manice in mu pove, kaj se je zgodilo da je prišel do tega spoznanja. In sicer prejšnji dan je prišel Lovro na vrt in poskušal brati in ker ni mogel sproščeno brati je začel razmišljati. Pri tem ga je zalotila Manica , ki je deloma uganila kaj se mu plete v glavi. Pri tistem ji Lovro izpove ljubezen in ona mu vrne to nazaj. Nekaj časa sta se še pogovarjala nato pa ju je zmotil deseti brat. Ko ga je videl se je Lovro spomnil, da si bo ta grad zapomnil do konca življenja.

9. POGLAVJE

V vasi je poroka med Franceljem in Urško. Saj je Francelj dobil zaklad katerega mu je obljubil deseti brat. Z njim je odplačal dolgove in dobil blagoslov staršev svoje prelepe izvoljenke. Na svatbi se združi celotna vas. Krjavelj pripoveduje zgodbe o svoji Urški, ki ga je na praznik vseh svetih zapustila, Martinek pa veselo pleše. Na svatbi je Lovro tudi, ki se zaplete v pogovor z Marjanom. Ta mu očita, da ga ni nič več pri njemu , da nič ne hodita v lov in tudi na gradu Slemenice ga ni. Lovro mu obljubi da bosta šla naslednji dan na lov. Po pogovoru pa se odpravi Lovro na grad.

10. POGLAVJE

Na poti proti gradu Lovro zavije proti drevesu- oreh in vidi da tam sedi Manica katero ustaši in ji pove da je še lepša ko se jezi. Tako se nekaj časa zaljubljeno pogovarjata in zbadata, nato ju zmoti Balček in skupaj se odpravijo proti domu. Ko odidejo pa iz grmovja pride Marjan ves objokan in se sooča s resnico da Manica ljubi Lovro in ne njega. Kasneje pride še Martinek katerega Marijan še videti ne mora in ga začne zbadati tako Marjan hodi proti domu in Martinek za njem in kliče za njim ter se mu smeji.

11. POGLAVJE

Mati in oče Manice se sprašujeta zakaj ni nič na obisk Marjana. Saj je popoln za uženit se z njo. Ne želita pa da se poroči z Lovrom s katerim se zadnje čase prav dobro razume. Odločila sta se bosta Manico bolj zaposlila da se ne bosta tako veliko družila. Benjamin tako ženi naroči da ju bolj opazuje. V sosednji sobi je ta pogovor spremljala Manica. Naslednji dan Lovro pred čebeljakom v eni izmed

svojih knjig najde pismo Manice da se ne smeta več toliko videti saj na gradu sumijo kaj se dogaja med njima. Do nje se mora vesti normalno in nič pretiranega.

12. POGLAVJE

Gospod iz Slemenic je praznoval rojstni dan. Benjamin je povabil vse tiste bližnje, a jih je le nekaj potrdilo da pridejo- povabil je vse izobražene in polizobražene prijatelje. Udeleženec je bil gospod Vencelj s hčerjo Maričko, duhovnik, stari oficir in učitelj. Povabljeni sta bila tudi Marjan in njegov oče a potrdila da prideta niso dobili. Marjan je tisti dan hodil po travniku mimo gradu Slemenic saj res ni hotel iti. Ulegel se je na travnik in skoraj zadremal. Tako ga je nekdo začel suvati pod rebra z palico. Bil je njegov oče v zanimanju zakaj ni odšel na grad Slemenice oz. zakaj je večino časa doma kot nikdar ni še bil. Marjan je bil presenečen da je njegov oče sploh spregovoril toliko besed z njim katerih že dolgo ni. Tako mu je odgovoril da se mu ne ljubi tja češ da bo preveč ljudi in ga tako ali tako ne bodo pogrešali če bo manjkal. Že je hotel Marjan oditi stran od očeta ga je tale vprašal če gre za dekle- katero se izogiba. Marjan je bil presenečen da je njegov oče sploh kaj takega povedal . Tako mu je prikimal, da gre za Manico in mu vse povedal. Oče mu je svetoval naj jo pusti pri miru saj bi bilo tako najbolje. Oče ga le prepriča, da gre na praznovanje in odide domov. Marjana pobere po poti gospod Vencelj, in ga povpraša kje je Marička. Marička je bila že 2 dni pri Manici na obisku. Le tako ga pa tudi povpraša zakaj ga ni nič na Slemenicah. Tako ga je izprašal, da je nakoncu le povedal, da se izogiba Lovra, čeprav se je zdravniku to čudno zdelo saj je bil Lovro tako prijazen in pameten fant. Vencelj je tako obljubil, da ju bo nekako pobotal. Ker se je Marjan znašel v zadregi pa je Vencelju povedal vse. Bil je malce začuden. Mislil si je, da je Lovro le malce previsoko pogledal tako kot se zdi tudi staršem Manice. Tako sta se že znašla na gradu Slemenice. Do Marjana je prišla tudi Manica kateremu je povedala, da je vedno dobrodošel na gradu ne glede na to kaj se dogaja. Nato ji je nekako namignil, da že ve kaj se dogaja med Lovrom in Manico. Tako je Manica dobila izrazito rdeča lica in gledala je v tla. Še dobro da je Marjana zmotil stotnik Grašič in ni videl Mančinega obraza, ki je zardel.

13. POGLAVJE

Marička je stara nekje 19 let in je bolj manjše postave, ima okrogel obrazek in hči Vencelja. Je zelo prijazna, pozitivna oseba, dobra Mančina prijateljica, vedno veselega obraza, in srca. Njen oče je praktičen mož, izredil jo je po napačnem načelu, da ženska ne sme več vedeti kakor ravno potrebuje dobra gospodinja, in da zna v omikani družbi vsaj toliko govoriti, da se ji ne more nič očitati.

Gospod Grašič je včasih za cesarja služil in je bil srečen , saj je postal stotnik. V eni izmed bitk mu je bil odstreljen palec na levi roki. Tako je imel srečo da je svojega glavarja rešil pred smrtjo v bitki pred francozi. Po obrazu sledeč je imel stotnik 50 let a sam govori da jih ima 70. Čeprav se čudno zdi ker se veliko z mladimi pogovarja.

Šolmošter Zmuzne je bil dolg, koščen mož, ki mu ni bilo veliko mar za razgovor, vendar je bil zelo navezan na hrano in pijačo. Želel je hišno usvojiti in zato je vedno hvalil hrano. A folmošter , ki ni bil tako prijazen mu je povedal, da ni kulturno da ves čas hvalimo hrano, če nas ne povprašajo za mnenje.

Ljudje so se odpravljali domov in Marjan, Manica, Marička in Lovro so se odpravljali proti razvalini. Marjan je nalašč pustil, da pred njim hodita Marička in Lovro, zato da se je lahko zadaj pogovoril z

Manico. Ko sta bila Marička in Lovro na vrhu ga je ta povabila na obisk k sebi domov. Marjan med tem govori Manico daleč za njima kar se je Marički zdelo da je šlo za pomenke, ki jih ona z Lovrom ni smela slišati. Ko je Lovre le zagledal onadva precej daleč, je iz Mančinega izraza na obrazu razbral, da Marjana nekaj prosi, česar pa mladenič ni mogel obljubiti. Nato se je Marjan obrnil stran od Manice in se odpravil nazaj proti gradu. Ko pridejo vsi nazaj domov jih zmoti Krjavelj, ki trdi da je videl 2 zveri. Prepričuje jih, naj pripravijo orožje in odidejo na lov na zver. Vsi se odpravljajo na lov, med njimi tudi Lovre in Marjan.

14. POGlavJE

Fantje so odšli na lov v hosto in prvič so s seboj vzeli tudi Balčka. Manica in Marička- Vencljeva hči sta se dobili na travniku, kjer sta bili sami. Obe sta imeli veliko si za povedati – druga drugi a si nista nekako upali. Marička nato prebije led in jo vpraša kaj je narobe. Sprva Marička ugotovi, da ji je novi učitelj Lovro všeč nato pa je vprašala kaj je narobe saj je vredno mož. Tako ji Manica pove, da ju je neki dan Marjan ujel, ko sta se sladko pogovarjala in da je zagrozil da bo očetu povedal. Marička je nato rekla, da bosta verjetno starša najprej Manico povprašala o tekoči situaciji a ji je Manica povedala, da je slišala pogovor svojih staršev, da nekaj sumita. Ker pa je Marička imela Manico za dobro prijateljico pa ji je svetovala, naj se ne ozira na mnenja drugih in poslušaj svoje srce saj je to najbolj važno. Med tem ko sta bili te dve na travniku pa so fantje lovili v gozdu. In Lovro med tem ko so vsi se razpršili po gozdu ustrelil ptiča- kragulja. Tako je zmotil preostale lovce in vsi so hiteli do njega in videli da je ustrelil le ptiča so bili malce jezni saj so psi ki so jih kupili dodobra iskali plen kot je prašič in podobno. Marjan je med vrsticami povedal da je Lovro preneumen za lov. Zmuzne je ustrelil mladiča od iskane zveri. Kmalu za tem se odpravijo domov. Marjan naroči Lovru naj pride na vrh skal, ko zaide sonce, češ da se morata nekaj pogovoriti. Lovro se po premisleku le odpravi tja in ko je tam ležal na travniku je prišel mimo deseti brat. Malce ga je hotel razvedriti a mu ni uspelo, čez nekaj časa pa je Lovro le hotel da odide saj bo Marjan jezen če ga bo videl. Po tem deseti brat navidezno izgine, a le tako, da ga Lovro ne vidi – skriva se v grmovje, da bi slišal kaj se bo poslednje zgodilo.

15. POGlavJE

Do skal kjer sta se zmenila pride Marjan, ki Lovru postavi pogoje- zadnja svaritev in sicer to, da mora v enem tednu oditi iz teh krajev drugače pa bo povedal Mančinemu očetu resnico o zvezi. Lovro mu mirno pove, da ga je imel za bolj blagega moža in mu pove, da mu je žal da je nedolžen vzrok njegovi nesreči, in da ga je imel za bolj odraslega. Pove mu, da je prepričan, da nebi bil nič na boljšem če njega nebi nikoli bilo v ta kraj. Če bi Manica ljubila Marjana, bi se jima Lovro odmaknil izpoti, tako pa ga ima rada zgolj kot brata. Marjan se hoče že stepsti z njim, vendar se temu nekako izogneta, češ da če želi ga Marjan lahko udari samo Lovro ga nebo nikoli. Lovru se zdi, da bi bilo pametno oditi in nato odide. Iz grmovja pa stopi Martinek, kar seveda Marjana zelo razjezi, saj se mu je smejal v obraz. Tako se sporečeta. Najprej ga Marjan z puško po kolenih saj se ni hotel nehati smejati. Tako mu je Martinek rekel naj ga udari še enkrat in to je tudi storil. Martinek ga je nato zgrabil za vrat in pokazal kako močan je bil, in se skoraj stepeta do smrti. Marjan ustrelil Martineka, ta pa Marjana udari z puško v glavo tako da oba obležita na tleh. Martinek nato ustane in zelo težko nadaljuje pot. Medtem, ko je Marjana ležečega našel stari pijanec Dolef, ki je bil na poti iz gostilne. Dolef je ob vidu na Marjana hitro odšel do gradu Polesk in o morebitnem videnju obvestil Krivca in Krivčevko. Gospa je to povedala tudi Pišavcu in ta se ob besedah sin in smrti takoj odpravi do njega in mu pomaga. Ko so ga

prinesli domov mu je povil rano tako pa tudi ves čas sedel zraven njega in ga opazoval. Dejstvo je da je bil Lovro tisti, ki je pustil puško na gori kar res ni bilo dobro.

16. POGLAVJE

Ustreljeni Martinek pošlje zjutraj Krjavlja po Lovra. Lovro na začetku ne verjame Krjavlju, da Martinek resnično umira, zato mu mirno reče da res nima časa. Krjavelj vztraja pri svojem saj je prepričan, da hoče tudi on nekaj pridobiti. Na koncu se vda in se Krjavljem le odpravi proti domu. Ko prispeta do kočice, Krjavelj pa prepričuje Lovra, naj tudi njemu napiše kaj na oporoko, saj misli da je Martinek zato poklical Lovra da mu da oporoko. Lovro ga ne posluša več tamveč se zapre v sobo kjer na slami leži ranjeni Martinek.

17. POGLAVJE

Martinek zavrne Lovra ko mu ta reče če želi zdravnika. Lovru da svoja pisma njegove matere, ki lahko škodijo gospodu Pišku. Prosi ga naj pisma pridejo v roke njegovega očeta. Želi da ga v njegovem imenu prosi odpuščanja in pove kako zelo ga je njegova mati ljubila. Pri tem ugotovi Lovro povezavo med Desetim bratom in Piškom. In sicer povedal je to tudi zato ker je Peter Kaves stric Lovra. Martinek je to povedal Lovru zato ker je eden izmed dveh ki je ugotovil, da deseti brat ni to kar govori.

18. POGLAVJE

Martinek mu nato pove celotno zgodbo. Pred leti je v mesto prišel Peter Kaves, ki naj bi bil Lovrov stric. Plemič Strug mu je naročil, naj pregleda njegovo nečakinjo, ki je bila bolna. Ker p je zdravnik želel zaslužiti jo je zdravil več dni, med tem pa se je sestrična v njega zaljubila. Ker je vedel, da bo podedovala veliko bogastva, jo je nagovoril, da se naskrivaj poročita. Po poroki se je Kaves spremenil, zbolel pa je tudi stric. Majdalena- Martinekova mama je zelo obžalovala skrivno poroko. Kmalu za tem je Strug umrl, saj ga je Kaves zastrupil, čeprav je Majdaleni obljubil, da ga bo rešil. (popil je strup). Kaves je zapustil nosečo Majdaleno saj ona ni nič podedovala, ker je bilo vso premoženje zapuščina tete in to se je vse navezalo na naslednjega dediča. Majdaleni se je tako rodil sin Martinek. Majdalena je imela zaradi Kaves pogosto napade, ki so jo vodili v blaznost. Svojega sina je veliko učila da bi bolje sledil v šoli. Ko je bil Martinek star 15 let je Majdalena umrla, in mu zapustila pisma Kavesa. S temi pismi se je Martinek želel maščevati svojemu učetu, za kar je storil njegovi mati, katera je pred smrtjo izrazila željo naj mu pove, da mu nič ne zamere zato ker ga še vedno ljubi. Kako pa je Martinek zvedel kdo je njegov oče? – Ko je prebiral pisma je mimo prišel gospod Piškav in ga vprašal kaj bere. Martinku so padla pisma na tla in eno izmed pisem je Piškav prebral (pismo za M. ko še nista bila poročena) in se razburil češ kje si to dubil. Martinek ga je takoj poklical po imenu Peter Kaves, kar mu ni bilo čisto nič po godu. Tako se je Kaves preimenoval v gospoda Piškav. Tako mu je povedal celotno zgodbo in še enkrat prosil naj mu odnese pisma Majdalene in da mu je mama na smrtni postelji vse oprostila. Pove mu tudi da je Piškav njegov stric (od Lovra) tako da sta deseti brat in Lovro bratranca. Na posled pa je Martinek začel zelo kašljati kri in ga še prosil naj pokliče gospoda Piškavca njegovega očeta zdravnika k njemu. (Deseti brat vzdevek si je nadal ker so ga vsi imeli za desetega brata in mu dali za jest, tako je rekel da bo poslednje tudi ostal deseti brat).

19. POGlavJE

Na vasi so zvedeli, da je nekdo Marjana sinoči hudo poškodoval. Sumili so da ga je Lovro saj so imeli nekako 5 opazk da bi bil le on tisti, saj je bil prejšnjo noč dolgo v gozdu. Našli pa so tudi njegovo puško brez metkov. Lovro je sodniku zatrdil, da bo dokazal svojo nedolžnost, če ga pustijo na grad Polesk. Manici je bilo tako hudo, da se je pred očetom nehote izdala in reče Lovru, da mu verjame da je nedolžen, ne glede na to kaj si mislijo drugi. Tako izvejo za njeno zvezo tudi drugi. Manica se tisti čas zave kaj je povedala in postane rdeča, prav tako pa tudi njen oče. Preden odide kočija proti Polesku Lovru Benjamin pove, da ne more nikoli več priti nazaj na grad Slemenice lahko pa edino čez nekaj let pride na obisk, saj mu je vseeno vseč njegov značaj in obnašanje. Pri tem se Lovro zave kaj mu pravi Maničin oče, saj to pomeni da ne bo več videl Manice in se mu zarosijo oči. Seveda pa je škoda, da je Manica povedala resnico.

20. POGlavJE

Kot so pravili je gospod Mežon bil trd in oster mož, ampak ko je videl solzo v Kvasovem očesu je izginila polovica njegovih sumov in povedal Lovru, da verjame v njegovo nedolžnost in v to da bo kmalu spet prost. Tolaži ga tudi glede dekleta. Obljubi mu da bo udobno spal to noč in da bo upošteval njegove želje. Tako pride do Piškava in mu sporoči sporočilo desetega vrata, da ga obišče na Krjavljevem domu. Marjan ni hotel povedati kdo ga je poškodoval, ker ni mogel še govoriti in tako je bil Lovro poslan v zapor, ampak namesto tega ga je sodnik sam vzel k sebi domov. Lovro je napisal pismo svojemu prijatelju, v katerem mu je na kar se da hudomušen način povedal vzroke zakaj je prišel v ječo.

21. POGlavJE

K Martineku je naposled prišel gospod Piškav. Ko pa je potrkal se ga je Krjavelj tako ustrašil, da je mislil da je hudič in ga začel izganjati. Po pogovoru z Martinom pa je Piškav kar hitro odšel proti domu. Vzel je pištolo, se poslovil od sina ki je spal ter mu pove da naj bo bolj srečen kot bil on sam. Po licu mu je stekla solza. Nato je napisal pismo in odšel proti gradu Slemenice, katerega je videla Krivčevka da je odšel. Benjaminu je dal šop pisem katere mora dati njegovemu sinu takoj ko ozdravi, pri tem pa pove da Lovro ni ničesar kriv in da naj ga opustijo vseh slutenj da je poškodoval njegovega sina. Nato napiše še nekaj po latinsko na papir za Venclja. Nato pa je odšel z konjem da ga nihče več ni videl.

22. POGlavJE

4 tedne kasneje se pri Obrščaku pogovarjajo o Lovru, da je škoda ker je moral pobrati šila in kopita iz tistega kraja. Pogovor steče tudi o desetem bratu in Krjavelj se je zopet začel jeziti ker mu ni po smrti zapustil ničesar. Še čevlji ki jih je nosil deseti brat so mu bili premajhni. Martinek je imel lep pogreb. Ob njegovi smrti so bili oče, Lovro in fajmošter. Nato se začnejo pogovarjati o svetnikih.

23. POGlavJE

Marjan prvič zapusti dom po dolgem času. Medtem časom ga je zdravil Vencelj. Še vedno šibek je odšel na grad Slemenice poizvediti o svojem očetu. Pri tem sreča Manico s katero se pogovarjata in do dobra prideta do tega, da bosta ostala prijatelja. Marjan se opraviči Manici za tovrstna dejanja. Manica ne želi več govoriti o tem in mu trdi da bosta ostala prijatelja. Benjamin nato izroči Marjanu

pismo očeta. Marjan izve da je bil Martinek njegov brat, da je oče naredil samomor daleč stran, da ga ne bo mogel najti. Pri tem mu je zelo hudo. Izve tudi da je podedoval vse razen gradu ki pripada Kvasu kateri je njegov bratranec. Besedo spregovori tudi o njegovem življenju, kaj je bilo z prvo ženo in naposled z njegovo mati ki ni bila dobrega srca, čeprav jo je ljubil. Prosil ga je tudi da mu naredi nekdo ni nujno da on grob v spomin njemu, in da naj odide v druge kraje živet saj si lahko tam naredi boljše življenje in naj si najde prijatelje saj je ostal sam. velikokrat se mu je v pismu tudi opravičil. Ko je Marjan to prebral se je prijel za glavo in hodil gor in dol po sobi. Pismo je dal prebrati tudi Benjaminu , ki prizna da mu pisma sploh nebi pokazal če bi vedel kaj piše notri.

24. POGLAVJE

Marjan je na gradu Slemenice ostal približno 5 tednov in je Kvasova pisma prijemal na svoje ime ter jih dal Manici, da sta se lahko pogovarjala. S pomočjo Benjamina je kupil domačijo ki je 2 uri stran od Poleska. Benjamin je 2x pisal Lovru naj se vrne nazaj na grad. Marjan je Benjaminu povedal, da ga ima Manica sedaj še rajši, ko se je postavil na Kvasovo stran in ji pomaga prepričati očeta, in ta mu odgovori da ima dobro srce , in da bi malokdo tako govoril kakor on.

25. POGLAVJE

Čez 4 leta je Lovro ponovno na poti na grad Slemenice. Svoj voz in voznika pusti pri Obrščaku. Ta ga ni prepoznal. Ko na poti zagleda grad Slemenice, ga pogled očara in sam pri sebi pravi da se je tukaj rodila njegova ljubljena ženska in ga čakala toliko časa. Nato je opazoval okolico in razmišljal, da je bil tukaj najsrečnejši kot kjer koli drugje na svetu. Za sabo sliši Krjavljevo kričanje. Mož je bil že malce postaran a še vedno je bil enake postave kot prej. Za seboj je vlekel kozo in jo tepe. Pride do Kvasa in se začne pritoževati nad kozo. Tudi Krjavelj mladeniča ne prepozna. Kvas mu veli naj ne tepe uboge živali, saj nima pameti. Nato ga povpraša kaj je novega na slemenicah. Pove mu da je umrl deseti brat in Dolef. Ter se začne pritoževati čez Kvasa, da ga ni zaznamoval v oporoki. Reče mu da če bi ga sedaj srečal da bi ga pretepel. Ko se Lovre predstavi se začne Krjavelj drugače obnašati , in da je o njemu le dobro govoril. Lovro mu pove da je Polesk njegov in Krjavelj ga takoj prosi da mu pusti sekati drevesa po njegovem delu gozda. Kvas se pri tem približuje Slemenicam. Ko prispe ga Manica objame in od sreče zajoka. Pol leta kasneje se poročita in povabita mnoge ljudi – Marjana s svojo ženo Maričko- Vencljevo hči, doktorja Venclja, Krjavelj pride kot prisklednik in veliko drugih ljudi. Dr. Kvas Poleščan in Manica s Slemenic sta sedela sredi gospode in je Krjavelj spet pripovedoval svojo zgodbo o hudiču in Urški. Marjan in Kvas postavita spominek iz rezanega kamna na grob desetega brata, ki je oznanjal, da tudaj počiva DESETI BRAT.